

T . Y . B . A .
Political Science
Political Process in Maharashtra
(Paper – IV)
{17th Oct 2016}

(3 Hours)

QP Code : **69738**

[Total Marks : 100

- N.B. :** (1) **Attempt** any **five** questions selecting at least **two** questions from each section.
(2) **Each** question carries **20** marks.

Section -I

1. Discuss the legacy of social reform movement in Maharashtra.
2. Describe the salient features of Vidarbha region of Maharashtra. What are its development issues?
3. Discuss the developmental issues of Marathwada region.
4. Explain the impact of Dominant caste with reference to the Maratha-Kunbi caste cluster in Maharashtra.
5. Write short notes (any **two**) :-
 - (a) Samyukta Maharashtra Movement
 - (b) Dandekar Committee Report
 - (c) Nationalist Movement
 - (d) Dalit Politics in Maharashtra

Section -II

6. Elaborate the influence of business class on Politics of Maharashtra.
7. Comment on the Bharatiya Janata Party-Shiv sena alliance and its impact on Politics of Maharashtra.
8. Explain the work done by any one peasant organisation in Maharashtra for raising voice against peasant problems.
9. Define civil society. Discuss the contribution of civil society organisations in the development of Maharashtra.
10. Write short notes (any **two**) :-
 - (a) Contribution of co-operative movement in the development of rural Maharashtra.
 - (b) Reasons for decline of congress-NCP in Maharashtra Politics.
 - (c) Ralegaon Siddhi
 - (d) Factors affecting voting behaviour.

[**TURN OVER**]

- सूचना : (१) प्रत्येक विभागातील किमान दोन प्रश्न सोडवा, असे एकूण पाच प्रश्न सोडविणे आवश्यक.
(२) प्रत्येक प्रश्नाला २० गुण आहेत.

विभाग - १

१. महाराष्ट्रातील सामाजिक सुधारणा चळवळीच्या परंपरेची चर्चा करा.
२. महाराष्ट्रातील विदर्भ विभागाच्या ठळक वैशिष्ट्यांचे वर्णन करा. त्याच्या विकासाचे मुद्दे कोणते आहेत?
३. मराठवाडा विभागाच्या विकासाच्या प्रश्नांची चर्चा करा.
४. महाराष्ट्रातील प्रभुत्वशाली जातीसमूह म्हणून मराठा-कुणबी जातीसमुहाचा प्रभाव स्पष्ट करा.
५. टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) :-
(अ) संयुक्त महाराष्ट्र चळवळ (ब) दांडेकर समितीचा अहवाल
(क) राष्ट्रीय चळवळ (ड) महाराष्ट्रातील दलित राजकारण

विभाग - २

६. महाराष्ट्राच्या राजकारणावर पडणाऱ्या उद्योजक वर्गाच्या प्रभावाचे विवेचन करा.
७. भारतीय जनता पक्ष व शिवसेना यांच्या आघाडीवर भाष्य करा, तसेच या आघाडीचा महाराष्ट्रातील राजकारणावरील प्रभाव स्पष्ट करा.
८. शेतकऱ्यांच्या प्रश्नांवर आवाज उठवण्यासाठी काम करणाऱ्या महाराष्ट्रातील कोणत्याही एका शेतकरी संघटनेच्या कार्याची चर्चा करा.
९. नागरी समुदायाची व्याख्या द्या. महाराष्ट्राच्या विकासातील नागरी समुदायाच्या संघटनांच्या योगदानाची चर्चा करा.
१०. टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) :-
(अ) ग्रामीण महाराष्ट्राच्या विकासात सहकार चळवळीचे योगदान
(ब) महाराष्ट्राच्या राजकारणातील काँग्रेस-राष्ट्रवादी काँग्रेस यांच्या अधोगतीची कारणे
(क) राळेगण सिद्धी (ड) मतदार वर्तनावर प्रभाव पाडणारे घटक

T . Y . B . A .
Political Science
Political Thought
(Paper – V)
{ 18th Oct 2016 }

QP Code : **69840**

(3 Hours)

[Total Marks : 100

- N.B. :** (1) **Attempt** in all **five** questions, selecting at least two from each section.
(2) Answer to section I and section II should be written in the same answer book.
(3) All question's **carry** equal **mark's** (20 Marks each)

Section-I

1. Analyse Machiavelli's theory of "Power and state"
2. Discuss Locke's theory of Limited Government and Democracy.
3. Examine J. J. Rousseau's Social Contract theory.
4. Comment of the following political ideas of Karl Marx
 - (a) Dialectical Materialism
 - (b) Proletariat Revolution
5. Write short notes on any **two** of the following:-
 - (1) Hobbes's concept of 'Absolute State'
 - (2) Hobbes's on state of nature
 - (3) Hegel's theory of Dialectic
 - (4) Hegel's concept of state

Section II

6. Evaluate Mill's view's on Democracy.
7. Evaluate Lokmanya Tilak's thought on colonialism.
8. Discuss Mahatma Gandhi's ideas on "Self Government".
9. Review Dr. Babasaheb Ambedkar's view on caste system and social transformation.

[TURN OVER

10. Write short notes on any **two** of the following:-

- John Rawl's main principles of Justice.
- Lokmanya Tilak's view on social reforms
- Manvendranath Roy's view on Humanism
- Strength of Dr. Babasaheb Ambedkar's thought.

(मराठी रूपांतर)

(३ तास)

(एकूण गुण:१००)

- सूचना: (१) एकूण पाच प्रश्न सोडवा; प्रत्येकी विभागातील किमान दोन प्रश्न सोडवा.
 (२) विभाग- १ व विभाग २ ची उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहा.
 (३) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत. (प्रत्येकी २०)

विभाग - १

- ‘सत्ता आणि राज्य’ यावरील मॅकियाव्हेलीच्या सिध्दान्ताचे विश्लेषण करा.
- लॉकच्या मर्यादित शासनाचा सिध्दान्त आणि लोकशाही यावर चर्चा करा.
- जीन जॅक्स रूसोच्या ‘सामाजिक करार’ सिध्दान्ताचे परिक्षण करा.
- कार्ल मार्क्सच्या खालील राजकीय विचारांवर भाष्य करा.
 (अ) व्दंदात्मक भौतिकवाद (ब) कामगारांची क्रांती
- खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा:-
 (अ) हॉब्जची सर्वकष राज्याची कल्पना
 (ब) हॉब्जची निसर्गावस्थेची कल्पना
 (क) हॉब्जची व्दंदावादी सिध्दान्त
 (ड) हेगेलची राज्याची संकल्पना

विभाग - २

- लोकशाहीसंबंधी जे. एस्. मिलच्या विचारांचे मुल्यांकन करा.
- ‘वसाहतवाद’ संदर्भात लोकमान्य टिळकांच्या विचारांचे मुल्यमापन करा.

[TURN OVER

८. स्वशासनाची महात्मा गांधींची कल्पना यावर चर्चा करा.
९. “जातीव्यवस्था आणि समाजपरिवर्तन”. यावरील डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांच्या विचारांचे परीक्षण करा.
१०. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा:-
- (अ) जॉन रॉल्सची न्यायाची मुख्य तत्वे
 - (ब) सामाजिक सुधारणासंबंधी लोकमान्य टिळकांचे विचार.
 - (क) मानवेंद्रनाथ रॉय-मानवतावाद
 - (ड) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या विचारांची ताकद.

T .Y .B .A.
Political Science
Major Issues in Contemporary Politics
(Paper – VI)
{ 19th Oct 2016 }

QP Code : **69930**

(2 ½ Hours)

[Total Marks : 80

For Regular Students]

- N.B. :** (1) Attempt **any four** questions, choosing **two** from each section.
(2) All questions carry **equal** marks
(3) Use only one main answerbook for both the sections and use a supplement if required.

SECTION - I

1. What are the causes and features of the emergence of unipolarity in the post cold war period?
2. What are the functions and powers of General Assembly of United Nations Organisation?
3. What is the role played by the I.M.F. in spreading liberalization, privatisation and globalization in the developing World?

OR

3. " Grameen Bank of Bangladesh and Ralegaon Siddhi project in Maharashtra have emerged as successful models of alternate development" -Explain
4. Write short notes on any two of the following :-
 - (a) Poverty
 - (b) HIV/AIDS
 - (c) Climate change
 - (d) Functions of World Bank.

SECTION - II

5. Comment on :
 - (a) Universal Declaration of Human Rights.
 - (b) Group Rights
6. Discuss about feminist movement in India.

7. Evaluate the effects of terrorism on the World Community.

OR

7. Examine the factors responsible for the emergence of global civil Society.

8. Write short notes on **any two** of the following :-

- (a) First wave of feminism
- (b) Non-state actors
- (c) Peace movement
- (d) Functions of the International committee of the Red cross.

(मराठी रूपांतर)

(2 ½ तास)

एकूण गुण : ८०

नियमित विद्यार्थ्यांसाठी)

सूचना : (१) एकूण चार प्रश्न सोडवा.

(२) प्रत्येक विभागातून कमीत कमी दोन प्रश्न सोडवावेत.

(३) दोन्ही विभागांसाठी एकच मुख्य उत्तरपत्रिका वापरा आणि गरज पडल्यास पुरवणी वापरा.

विभाग - १

१. शिवयुद्धोत्तर कालखंडामधील एक ध्रुवीय व्यवस्थेच्या उदयाची वैशिष्ट्ये द्या व त्याची कारणे लिहा.
२. संयुक्त राष्ट्रसंघामधील आमसभेची कार्ये व अधिकार कोणते आहेत?
३. विकसनशील जगामध्ये उदारीकरण, खाजगीकरण व जागतिकीकरणाचा प्रसार करण्यामध्ये आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधीची भूमिका कोणती आहे?

किंवा

३. बांगलादेशातील ग्रामीण बँक आणि महाराष्ट्रातील राळेगण सिद्धी प्रकल्प हे यशस्वी पर्यायी विकासाचे प्रारूप आहे. स्पष्ट करा.

४. टिपा लिहा (कोणत्याही दोन)
- (अ) दारिद्र्य
 - (ब) एच.आय.व्ही / एड्स
 - (क) पर्यावरण बदल
 - (ड) जागतिक बँकेचे कार्य

विभाग -२

५. भाष्य करा.

- (अ) मानवी हक्कांचा जाहिरनामा
- (ब) समुहाचे हक्क

६. भारतातील स्त्रीवादी चळवळीची चर्चा करा.

७. जागतिक समुदायावर दहशतवादाच्या होणाऱ्या परिणामांचे मुल्यमापन करा.

किंवा

जागतिक नागरीकसमाजाच्या उदयाला जबाबदार असलेल्या घटकांचे परिक्षण करा.

८. टिपा लिहा (कोणत्याही दोन)

- (अ) स्त्रीवादाची पहिली लाट
- (ब) राज्येतर घटक
- (क) शांतता चळवळ
- (ड) रेडक्रॉस आंतरराष्ट्रीय समितीची कार्ये

For IDOL Students]

- N.B. :** (1) Attempt **any Five** questions, choosing **at least two** from each section.
(2) All questions carry **equal** marks
(3) Use only one main answerbook for both the sections and use a supplement if required.

SECTION - I

1. What are the causes and features of the emergence of unipolarity in the post Cold War period.
2. What are the functions and powers of General Assembly of United Nations Organisation?
3. What is the role played by the I.M.F. in spreading liberalisation, privatisation and globalisation in the developing World?
4. "Grameen Bank of Bangladesh and Rolegaon Siddhi Project in Maharashtra have emerged as successful models of alternate development" -Explain.
5. Write short notes on **any two** of the following :-
 - (a) Poverty
 - (b) HIV/AIDS
 - (c) Climate change
 - (d) Functions of World Bank.

SECTION - II

6. Comment on :
 - (a) Universal Declaration of Human Rights.
 - (b) Group Rights
7. Discuss about feminist movement in India.

8. Evaluate the effects of terrorism on the World Community.
9. Examine the factors responsible for the emergence of global civil Society.
10. Write short notes on **any two** of the following :-
 - (a) First wave of feminism
 - (b) Non-state actors
 - (c) Peace movement
 - (d) Functions of the International committee of the Red cross.

(मराठी रूपांतर)

(3 तास)

एकूण गुण : १००

दूर व मुक्त अध्ययन संस्थेच्या विद्यार्थ्यांसाठी)

- सूचना : (१) एकूण पाच प्रश्न सोडवा.
(२) प्रत्येक विभागातून कमीत कमी दोन प्रश्न सोडवावेत.
(३) दोन्ही विभागांसाठी एकच मुख्य उत्तरपत्रिका वापरा आणि गरज पडल्यास पुरवणी वापरा.
(४) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

विभाग - १

१. शिवयुद्धोत्तर कालखंडामधील एक ध्रुवीय व्यवस्थेच्या उदयाची वैशिष्ट्ये द्या व त्याची कारणे लिहा.
२. संयुक्त राष्ट्रसंघामधील आमसभेची कार्ये व अधिकार कोणते आहेत ?
३. विकसनशील जगामध्ये उदारीकरण, खाजगीकरण व जागतिकीकरणाचा प्रसार करण्यामध्ये आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधीची भूमिका कोणती आहे ?
४. बांगलादेशातील ग्रामीण बँक आणि महाराष्ट्रातील राळेगण सिद्धी प्रकल्प हे यशस्वी पर्यायी विकासाचे प्रारूप आहे. स्पष्ट करा.

[TURN OVER]

6

५. टिपा लिहा (कोणत्याही दोन)

- (अ) दारिद्र्य
- (ब) एच.आय.व्ही / एड्स
- (क) पर्यावरण बदल
- (ड) जागतिक बँकेचे कार्य

विभाग - २

६. भाष्य करा.

- (अ) मानवी हक्कांचा जाहिरनामा
- (ब) समुहाचे हक्क

७. भारतातील स्त्रीवादी चळवळीची चर्चा करा.

८. जागतिक समुदायावर दहशतवादाच्या होणाऱ्या परिणामांचे मुल्यमापन करा.

९. जागतिक नागरीकसमाजाच्या उदयाला जबाबदार असलेल्या घटकांचे परिक्षण करा.

१०. टिपा लिहा (कोणत्याही दोन)

- (अ) स्त्रीवादाची पहिली लाट
- (ब) राज्येतर घटक
- (क) शांतता चळवळ
- (ड) रेडक्रॉस आंतरराष्ट्रीय समितीची कार्ये

T . Y . B . A .
Political Science
Political Process in Maharashtra
(Paper – IV)
{25th Oct 2016}

QP Code : 69739

(3 Hours)

[Total Marks : 100

- N.B. :** (1) **Attempt** any **five** questions selecting at least **two** questions from each section.
(2) **Each** question carries **20** marks.

Section -I

1. Discuss the non-brahamin movement.
2. Explain the role of Samyukta Maharashtra Samiti in Samyukta Maharashtra Movement.
3. What is sub-regionalism? Explain the causes of regional imbalance in Maharashtra.
4. Discuss the politics of other backward classes in Maharashtra.
5. Write short notes on **any two** of the following :-
 - (a) Nationalist movement
 - (b) Dalit movement
 - (c) Dandekar committee report
 - (d) Dominant caste in Maharashtra

Section II

6. Explain communal politics in Maharashtra.
7. Discuss the work done by any two major voluntary organizations in Maharashtra.
8. Discuss the progress of cooperative movement in Maharashtra.
9. Discuss the causes of dominance of Congress party in Maharashtra till 2014 state assembly elections.
10. Write short notes on any **two** of the following :-
 - (a) Politics of nativism
 - (b) Chambers of Commerce
 - (c) Changing pattern of voting behaviour
 - (d) Coalition politics

(मराठी रूपांतर)

(३ तास)

एकूण गुण : १००

- सूचना : (१) प्रत्येक विभागातील किमान दोन प्रश्न सोडवा, असे एकूण पाच प्रश्न सोडविणे आवश्यक.
(२) प्रत्येक प्रश्नाला २० गुण आहेत.

विभाग - १

१. ब्राह्मणेत्तर चळवळीची चर्चा करा.
२. संयुक्त महाराष्ट्र चळवळीतील संयुक्त महाराष्ट्र समितीची भूमिका स्पष्ट करा.
३. उपप्रादेशिकतावाद म्हणजे काय? महाराष्ट्रातील प्रादेशिक असमतोलाची कारणे स्पष्ट करा.
४. महाराष्ट्रातील इतर मागास वर्गांच्या राजकारणाची चर्चा करा.
५. टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) :-
(अ) राष्ट्रीय चळवळ, (ब) दलित चळवळ
(क) दांडेकर समितीचा अहवाल (ड) महाराष्ट्रातील प्रभुत्वशाली जात

विभाग - २

६. महाराष्ट्रातील जमातवाद राजकारण स्पष्ट करा.
७. महाराष्ट्रातील कोणत्याही दोन प्रमुख स्वयंसेवी संस्थांच्या कार्याची चर्चा करा.
८. महाराष्ट्रातील सहकारी चळवळीच्या प्रगतीचा आढावा घ्या.
९. महाराष्ट्रातील २०१४ राज्य विधानसभेच्या निवडणूकी आधीपर्यंत असलेल्या काँग्रेसच्या वर्चस्वाच्या कारणांची चर्चा करा.
१०. टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) :-
(अ) स्थानिकवादाचे (देशीवादाचे) राजकारण
(ब) चेंबर्स ऑफ कॉमर्स
(क) मतदार वर्तनाचे बदलते प्रवाह
(ड) आघाड्यांचे राजकारण

T . Y . B . A .
Political Science
Political Thought
(Paper – V)
{ 26th Oct 2016 }

QP Code : 69839

(3 Hours)

[Total Marks : 100

- N.B. :** (1) Attempt in all **five** questions, selecting at least **Two** from each section.
(2) Answer to **section I** and **section II** should be written in the same answer book.
(3) All question's carry **equal** Marks.(**20 Mark's each**)

Sections - I

1. Discuss the separation of politics and morals as a central theme in the Political Philosophy of Machiavelli.
2. Explain the main features of John Locke's social contract and evaluate it.
3. Explain the relationship between Rousseau's concept of General will and Democracy.
4. "State is the march of God on Earth". Discuss with reference to Hegel's theory of the state.
5. Write short notes on any **two** of the following :-
 - (a) Hobbes's views on utility of Powerful. State.
 - (b) Hobbes's on state of nature
 - (c) Revolution and Karl Marx
 - (d) Karl Marx's views on Dialectical Materialism.

Section - II

6. Critically examine J.S. Mill's views on liberty.
7. Evaluate Mahatma Gandhi's views on :-
 - (a) Theory and practice of satyagraha.
 - (b) Welfare concept of the state.

[TURN OVER

8. Analyse Dr. Babasaheb Ambedkar's views on social-Transformation.
9. Explain Bal Gangadhar Tilak's views on colonialism and self Government.
10. Write short notes on any **Two** of the following:-
 - (a) John Rawl's view on Justice.
 - (b) Manavendranath Roy on social Transformation
 - (c) Colonialism and Mahatma Gandhi
 - (d) Dr. Babasaheb Ambedkar's contribution for the upliftment of dalits.

(मराठी रूपांतर)

(३ तास)

(एकूण गुण : १००)

- सूचना : (१) एकूण पाच प्रश्न सोडवा, प्रत्येक विभागातील किमान दोन प्रश्न सोडवा.
(२) विभाग-१ व विभाग-२ ची उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहा.
(३) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत. (प्रत्येकी २०)

विभाग - १

१. राजकारण आणि नैतिकता यांची फारकत ही मॉकियाव्हेलिच्या राजकीय तत्वज्ञानातील मध्यवर्ती कल्पना आहे. चर्चा करा.
२. जॉन लॉकच्या सामाजिक कराराची मुख्य वैशिष्टे स्पष्ट करा. आणि त्याचे मुल्यांकन करा.
३. लोकशाही आणि रूसोची सामुहिक ईहा संकल्पना यातील संबंध स्पष्ट करा.
४. हेगेलच्या राज्याच्या सिद्धान्ताच्या संदर्भात "राज्य म्हणजे पृथ्वीवरील देवाचे आगमन होय" या भाष्याची चर्चा करा.

[TURN OVER

५. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा.
- (अ) सर्वसत्ताधारी राज्याची उपयोगिता यावर हॉब्सचे विचार
 - (ब) हॉब्सची निसर्गावस्थेची कल्पना
 - (क) क्रांती आणि कार्ल मार्क्स
 - (ड) कार्ल मार्क्सचे द्विवात्मक भौतिक वादाबद्दलचे विचार

विभाग . २

६. जे. एस्. मिलच्या स्वातंत्र्या संबंधिच्या विचारांचे टिकात्मक परिक्षण करा.
७. महात्मा गांधीच्या विचारांचे मुल्यांकन करा :-
- (अ) सत्याग्रह सिद्धान्त व कृती
 - (ब) कल्याणकारी राज्याची संकल्पना
८. सामाजिक सुधारणांवर डॉ.बाबासाहेब आंबेडकरांच्या विचारांचे विश्लेषण करा.
९. वसाहतवाद आणि स्वशासन यावर बाळ गंगाधर टिळकांचे विचार स्पष्ट करा.
१०. खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा लिहा.
- (अ) जॉन रॉल्सची न्यायाची संकल्पना
 - (ब) सामाजिक परिवर्तनाची मानवेंद्रनाथ रॉय यांची कल्पना
 - (क) वसाहतवाद आणि महात्मा गांधी
 - (ड) दलितांच्या उद्वारासंबंधी डॉ.बाबासाहेब आंबेडकरांचे योगदान.

.....

T . Y . B . A .
Political Science
Major Issues in Contemporary Politics
(Paper – VI)
{ 27th Oct 2016 }

QP Code : 69929

(2 ½ Hours)

[Total Marks : 80

For Regular Students]

- N.B. :** (1) Attempt **any four** questions, choosing **two** from each section.
(2) All questions carry **equal** marks
(3) Use only one main answerbook for both the sections and use a supplement if required.

SECTION - I

1. Give meaning of poverty and write its causes and consequences.
2. Discuss the structure and function of World Health Organisation.
3. Examine the objectives of the World Bank and discuss its role in detail.

OR

3. Explain various models of development.
4. Write short notes on **any two** of the following :-
 - (a) Health issues in post cold war period.
 - (b) Unipolar World.
 - (c) World Trade Organisation
 - (d) Climate change

SECTION - II

5. Give major landmarks in the evolution of Human Rights.
6. Evaluate in detail the changing nature of feminist movement.
7. Describe the consequences of state sponsored terrorism on international politics.

OR

7. Write nature and function of Amnesty International.

KQ-Con. 3485-16.

[TURN OVER]

8. Write short notes on **any two** of the following :-

- (a) Three generations of Rights
- (b) Feminist movement in India
- (c) Peace movement
- (d) Consumer International

(मराठी रूपांतर)

(2 ½ तास)

एकूण गुण : ८०

नियमित विद्यार्थ्यांसाठी)

- सूचना : (१) एकूण चार प्रश्न सोडवा.
(२) प्रत्येक विभागातून कमीत कमी दोन प्रश्न सोडवावेत.
(३) दोन्ही विभागांसाठी एकच मुख्य उत्तरपत्रिका वापरा आणि गरज पडल्यास पुरवणी वापरा.

विभाग - १

१. दारिद्र्याचा अर्थ द्या व त्याची कारणे व परिणाम लिहा.
२. जागतिक आरोग्य संघटनेच्या रचनेची व कार्याची चर्चा करा.
३. जागतिक बँकेच्या उद्दिष्टांचे परिक्षण करा, व त्याच्या कार्याची सविस्तरपणे चर्चा करा.
किंवा
३. विकासाचे विविध प्रारूप विशद करा.
४. टिपा लिहा (कोणत्याही दोन)
 - (अ) शितयुद्धेतर काळातील आरोग्याच्या समस्या
 - (ब) एकध्रुविय जग
 - (क) जागतिक व्यापार संघटना
 - (ड) पर्यावरण बदल

विभाग -२

५. मानवी हक्कांच्या उत्क्रांती संदर्भातील महत्त्वाच्या घटना द्या.
६. स्त्रीवादी चळवळीच्या बदलत्या स्वरूपाचे सविस्तरपणे मुल्यमापन करा.
७. राज्य पुरस्कृत दहशतवादाचे आंतरराष्ट्रीय राजकारणावर होणाऱ्या परिणामांचे वर्णन करा.
किंवा
अॅम्नेस्टी इंटरनॅशनलचे स्वरूप व कार्य लिहा.
८. टिपा लिहा (कोणत्याही दोन)
- (अ) हक्कांच्या तीन पिढ्या
- (ब) भारतातील स्त्रीवादी चळवळ
- (क) शांतता चळवळ
- (ड) कॅम्पेस इंटरनॅशनल

4

QP Code : 69929

(3 Hours)

[Total Marks : 100

For IDOL Students]

- N.B. :** (1) Attempt **any five** questions, choosing **at least two** from each section.
(2) Use only one main answerbook for both the sections and use a supplement if required.
(3) All questions carry **equal** marks

SECTION - I

1. Give meaning of poverty and write its causes and consequences.
2. Discuss the structure and function of World Health Organisation.
3. Examine the objectives of the World Bank and discuss its role in detail.
4. Explain various models of development.
5. Write short notes on **any two** of the following :-
 - (a) Health issues in post cold war period.
 - (b) Unipolar World.
 - (c) World Trade Organisation
 - (d) Climate change

SECTION - II

6. Give major landmarks in the evolution of Human Rights.
7. Evaluate in detail the changing nature of feminist movement.
8. Describe the consequences of state sponsored terrorism on international politics.
9. Write nature and function of Amnesty International.

10. Write short notes on **any two** of the following :-

- (a) Three generations of Rights
- (b) Feminist movement in India
- (c) Peace movement
- (d) Consumer International

(मराठी रूपांतर)

(3 तास)

एकूण गुण : १००

दूर व मुक्त अध्ययन संस्थेच्या विद्यार्थ्यांसाठी)

- सूचना : (१) एकूण पाच प्रश्न सोडवा. प्रत्येक विभागातून किमान दोन प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
(२) दोन्ही विभागांसाठी एकच मुख्य उत्तरपत्रिका वापरा आणि गरज पडल्यास पुरवणी वापरा.
(३) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

विभाग - १

१. दारिद्र्याचा अर्थ द्या व त्याची कारणे व परिणाम लिहा.
२. जागतिक आरोग्य संघटनेच्या रचनेची व कार्याची चर्चा करा.
३. जागतिक बँकेच्या उद्दिष्टांचे परिक्षण करा, व त्याच्या कार्याची सविस्तरपणे चर्चा करा.
४. विकासाचे विविध प्रारूप विशद करा.
५. टिपा लिहा (कोणत्याही दोन)
(अ) शितयुद्धेतर काळातील आरोग्याच्या समस्या
(ब) एकधृविय जग
(क) जागतिक व्यापार संघटना
(ड) पर्यावरण बदल

विभाग -२

६. मानवी हक्कांच्या उत्क्रांती संदर्भातील महत्त्वाच्या घटना द्या.
७. स्त्रीवादी चळवळीच्या बदलत्या स्वरूपाचे सविस्तरपणे मुल्यमापन करा.
८. राज्य पुरस्कृत दहशतवादाचे आंतरराष्ट्रीय राजकारणावर होणाऱ्या परिणामांचे वर्णन करा.
९. अॅम्नेस्टी इंटरनॅशनलचे स्वरूप व कार्य लिहा.
१०. टिपा लिहा (कोणत्याही दोन)
 - (अ) हक्कांच्या तीन पिढ्या
 - (ब) भारतातील स्त्रीवादी चळवळ
 - (क) शांतता चळवळ
 - (ड) कॅम्प्युमर्स इंटरनॅशनल